

חשוב שתדעי:

רובנו מתייחסים אל הכתובה כאל נייר נטול ערך, שהסכום הרשום בו הוא בעל משמעות סמלית בלבד. אבל מתברר שבצעם מדובר בחוזה משפטי מחייב, שהאשה יכולה להפעילו במקרה של פגיעה בזכויותיה בעת גירושים • תשאלו את ענת לביאד, שזכתה לאחרונה ב־188 אלף שקל

מה באמת שווה הכתובה שלך?

מאת אריאלה איכילן

צילום: עדי אדר

זו היתה, ללא ספק, חתונה לתפארת: שמלת הכלה שיובאה ממי-לאנו, התאורה, סידורי הפרחים, השולחנות הערוכים, צוות הצי-לוס, האוכל המגוון. הכל היה מוקפד, מושקע, וערוך בטוב טעם (וגם עלה לא מעט כסף, שלקחו בהלוואה וזרי הווג הצעיר).

אבל השיא גרשם רגע לפני שהוג נכנס לזעפה, כשהרב שאל את הזתן הנרגש: "זכמה כסף רשמת לאשתך שכתובה?" "ח"י מיליון שקלים", דא השיב בגאווה. רחש של התפעלות עבר בין האורחים. "כמה שדא אוהב אותה", הפטירה אותה הדורות.

אפשר היה לעצור בנקודה זו, ולתרות איוו סיבה יש למישהו לחשוב שהסכום שכתב הזתן בכתובה קשור למירת אהבתו את הכלה. אבל מהסיפור הזה עולות שאלות קצת פחות פילוסופיות. למשל: האם היה לו, לזתן, מושג על מה בדיוק הוא חתם, שעה שהצהיר בתגיוות על סכום הכתובה? האם אשתו הצעירה הקדישה רגע של מחשבה למסמך הזה, שבאותו ערב נראה לה כבעל ערך טקסי בלבד?

מרבית הזוגות אינם מודעים למשמעות של הכתובה, ולכוחה הזקי והמחייב במקרה של גירושים או מוות. הכתובה היא יותר ממסמך טקסי, ולכן כראי לרעת, לפני שזו-מים עליה, על מה בעצם חותמים. כמו שמזכיר הסיפור של ענת לביאד שיובא בהמשך, מתברר שלפעמים (גם אם לא לעתים מוזמנות) הכתובה נתפסת כחווה משפטי מחייב, שיכול בפסיקת גירו-שים להיפרע פרוטה לפרוטה.

הן הזכויות המהירות לך?

הכתובה היא למעשה מסמך משפטי, המפרט ומסדיר את חובות הבעל כלפי אשתו, ואת זכויותיה. בין היתר, קובעת הכתובה שהבעל חייב במזונה של האשה, בכיבוד, בעונתה, ברפואתה ובקבורתה, ושהיא זכאית להיות ניוונה מנכסיו

המשך >

ענת לביאד. הפקידה מבעלה נפלה עליה, כרעם ביום בהיר

אלא אם תסכים לתנאיז במטרת הסכם כולל, הכוללים יותר על כתובתה - זה וראי אינו כריז".

בנימוקים לפסק הדין המיוחז, שניתנו ב- 25.11.99, ציינו הרבנים: "בעל שמתנה את מתן הגט בוויחתו האשה על כתובתה, במונ שמבחינת הדין וההלכה אינה צריכה לעשות כן, שהרי היא מעוניינת להמשיך לחיות בשלום, ואילו הבעל ללא שום עילה הלכתית נושא אותה - הרי כריזק לעת שבוטאת תקנת חז"ל ליתן את כתובתה; 'שלא תהא קלה בעיני להוציאה' - בעל שבוה ריני כמסרב ליתן גט, אחת מהוררכים הפחות המורות לזייב את הבעל לגט, היא לחייבו בתשלום רמי הכתובה".

סכום הכתובה בעת נישואים של בני הווג היה 33 אלק שקל. לוח נוספו ריבית הפרשי הצמדה, והנרדניה שהביאה עמה ענת ששויה היה 3,000 שקל (שהוצמדו אף הם), על פי החישובים נקבע, שסכום הכתובה המעורבן לימינו הוא 188 אלק שקל, וזה הסכום שעל הבעל לשלם לאשה.

ע"ד שמואל שמאלי, המייצג את הבעל בתביעת הגירושים, מרעם על פסק הדין: "בעשרים שנות עבודתי כעורך דין לענייני אישות וכרב, אני לא מכיר תקדים ליישום הכתובה ולמונושה. בית הדין בנתנה עשה לדעתו מעשה נועז, יוצא דופן ושנוי, בכך שהפעיל את תשלום הכתובה כמקציה כלפי הבעל לשלום בית. הם פשוט השתמשו בכתי- בה כשטו נגד הבעל". שמואלי הגיש ערר על הפסיקה לבית הדין הרבני העליון, וזה פסק שהאשה תקבל את כתובתה רק בעת הגיר- שים ולא לפנייהם.

● מה, אם כן, אפשר ללמוד מהמקרה של ענת לביאז לגבי התקפה של הכתובה? עו"ד אלינור ליבוביץ: "קודם כל, לא להקל ראש לגבי משמעות הכתובה, שהיא בת

לרשום ככתובה סכום סמלי וצנוע, שאולי לא ירשים את המונומים להחנות, אבל כבוא היום יהיה אפשר לממש אותה מבלי לפשוט את העור".

ע"ד ליבוביץ:

"לדבר שבשאר, מותרות נשים בהסמכי גירושים על כתובתן ולא כדון. במקרים מסוימים, בהם בני הזוג אינם מחייבים להסכמה משותפת והודית, זכותן המלאה של הנשים לתבוע את כתובתן"

ויושבת בביתו אחר מותו כל זמן אלהמתו.

הכתובה מקנה גם לבעל כמה זכויות: הוא נהנה מירושמה של האשה, מנעשה יריה - כלומר הכסף שהרוויחה מעבודתה - וממציאות שמצאה. בימינו, במרבית הסכמי הגירושים מותרת האשה, לא תמיד בצדק, על כתובתה כיוון שהגיעה עם בעלה לפשרה בעניין חלוקת הרכוש.

מסבירה עו"ד אילת גולדנברג, מומחית לדיני משפחה ולזכויות נשים: "הכתי- בה משקפת את הגישה שרוחה נהוגה בימי קדם, בהם נשים לא עבדו ולא החזיקו רכוש על שמן. לכן נמצא סדרר באמצעות מסמך משפטי שקובע את החחייבות הבעל כלפי אשתו כשני מצבים: בעת הנישואים ובעת גירושים או מוות. מטרת הכתובה הייתה למעשה לרואג לזכויות האשה, בתקופה שבה היא הייתה משוללת זכויות משל עצמה. 'כאשר האשה מתאלמנת, היא זכאית למונות מן העיזבו', כלומר גורעים מסך כל עיזבו של הבעל את סכום כתובת האשה, לפני כל נושה אחר, ונתנים אותו לה. כשמדובר בגירושים, בימינו במרבית ההסכמים מותרת האשה על כתובתה, כלומר על הסכום המקרי- אי של 200 זה ועל הסכום שמעבר לכך שרשים הבעל. זאת, כיוון שכיום במרבית המקרים מגי- עם בני הווג להסדיר רכוש על פי חק יחסי ממוני, ובמקרים אלה, הכתובה אינה רלוונטית".

● מהי היא כן רלוונטיות? "במקרים מאוד נדירים, שבהם הבעל רוצה לגרש את אשתו ללא עילה, ואז הרבנים קוב- עם שהוא חייב 'לצאת ידי כתובתה'. מוונות לאשה משולמים לה רק עד למועד הגט, וכג- ורשה האשה אינה זכאית למונות. לא אחת קורה שאחרי הגט, נותרת האשה במצב כלכלי קשה מאוד, אבל לצערי במקרה זה הכתובה לא תגן על האשה".

מבחינך הרב אלי בן דהן, מנהל בתי הדין הרבניים בישראל: "בהסכם גירושים, נלקחת הכתובה בחשבון במטרת ההסכם הכולל, ובחלק ממנו, אך נדיד ביותר שיק הכתובה נלקחת בחשבון. זה נעשה כשאין הסכמה בין בני הזוג ומתוך דאגה אמיתית לאשה שלא תצא מביטה בלא כלום, לכך פוסקים לה לפחות את כתובתה".

פסק דין נדיר